

Datum: 2023-03-27
Handläggare: Linda Silander
Direktr:
Diariernr: 2023.010 ÖN

Överförmyndarnämnden

Länsstyrelsens inspektion avseende 2021

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen är den myndighet som utövar tillsyn över överförmyndarna. Länsstyrelserna fick redan 2016 i uppdrag av Justitiedepartementet att förbättra tillsynen av och stödet till landets överförmyndare och överförmyndarnämnder. Länsstyrelsernas uppgift ska vara att se till att det finns en kvalitativ, effektiv och enhetlig tillsyn över överförmyndarna. Ytterligare krav kom från Regeringen 2018, då Justitiedepartementet gav länsstyrelserna i uppdrag att ta fram riktlinjer för överförmyndare. Bakgrunden var då en granskningsrapport från Riksrevisionen som kom 2017; *Tillsyn av ställföreträdare och överförmyndare – Statens bristande ansvar för samhällets mest utsatta* (RiR 2017:33). Regeringen framhöll i uppdraget vikten av att länsstyrelsernas tillsynsvägledning fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

Överförmyndarnämnden i Alingsås har fått kritik riktad mot sig från Länsstyrelsen i Västra Götaland efter inspektion avseende verksamhetsåret 2021. Kritiken omfattar följande brister som Länsstyrelsen funnit i de akter som granskats efter ett stickprovsurval:

- Bristande tillsyn över ställföreträdare
- Brister i diarieföring
- Bristande granskning av redovisningshandlingar
- Brister vid omprövning av förvaltare
- Passiv ärendehandläggning
- Bristande dokumentation

Länsstyrelsen har vid inspektionen, som gjordes hösten 2022, funnit att det fortsatt förekommit brister avseende ovanstående. Efter en samlad bedömning riktar Länsstyrelsen därför kritik mot överförmyndarnämnden. Länsstyrelsen noterar att det vid tillfället för inspektionen gått drygt ett år sedan samverkan inleddes samt att överförmyndarnämnden har anført att arbetet för att komma till rätta med bristerna fortskrider. Länsstyrelsen skriver i protokollet att myndigheten ser positivt på de förändringar som verksamheten har genomfört och förutsätter att verksamheten fortsätter att vidta relevanta åtgärder för att komma till rätta med de påtalade bristerna. Med hänsyn till vad som i övrigt framkommit vid tillsynen, bl.a. kring de förändringar som gjorts i verksamhetens rutiner, anser Länsstyrelsen att inspektionen kan avslutas utan krav på ytterligare åtgärder.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen ser allvarligt på att Länsstyrelsen ger kritik för verksamhetsåret 2021. Förvaltningen bedömer dock att resultatet av inspektionen visar att överförmyndarnämnden är på rätt väg. Både utifrån att de brister som uppmärksammats vid årets inspektion inte är av samma allvarliga karaktär som vid den senaste inspektionen, som avsåg 2020, och även utifrån att flera av de brister som Länsstyrelsen påtalar är sådant som redan har åtgärdats. Det faktum att nämnden får kritik utan krav på specifika åtgärder tyder också på att Länsstyrelsen ser att nämnden är mitt i ett stort utvecklingsarbete.

Utifrån den kritik som ges vill förvaltningen därför lämna följande yttrande kring vilka åtgärder som har eller behöver vidtas för att fortsätta arbetet för en än mer rättssäker överförmyndarverksamhet.

Kritik: Bristande tillsyn över ställföreträdare

Ärendet avser att en ställföreträdare trots flertalet påminnelser inte inkommit med årsräkning inom den angivna tiden i början av 2021.

Åtgärd: Sedan hösten 2021 har verksamheten tydliga rutiner för hur denna fråga ska hanteras och vitesförelägganden har varit vanligt förekommande både under 2022 och 2023. I de fall årsräkning eller annan redovisningshandling, trots vitesföreläggande, inte inkommit har ställföreträdaren i flera fall entledigats.

Kritik: Brister i diarieföring

I tre akter har Länsstyrelsen funnit att handlingar inte registrerats samma dag som de kom in. Handlingen har därför fått ett annat ankomstdatum i diariet än vad som framgår av den fysiska handlingen. Vissa äldre handlingar har saknat diarienummer i en akt och ett underlag till ett beslut fanns inte i akten.

Åtgärd: Sedan hösten 2021 finns nya rutiner för diarieföring och det har skett en tydlig förändring i användningen av verksamhetssystemet som stöd. Administratörstjänsten har gjorts permanent i syfte att säkerställa en strukturerad och effektiv hantering av handlingar.

Kritik: Bristande granskning av redovisningshandlingar

Ärendet avser en ställföreträdarens redovisning där en lista över huvudmannens aktuella skulder bifogats, men inte skrivits in i själva räkningen av ställföreträdaren. Länsstyrelsen menar att verksamheten genom att inte notera att uppgifter om skulderna saknades eller begära in komplettering av ställföreträdaren rörande detsamma har brustit i sin granskning av redovisningshandlingarna.

Åtgärd: Utgångspunkten med den nya granskningsrutinen som antogs 2022 är att den ska stötta granskaren i att bocka av relevanta poster vid granskningen. Samtidigt görs alltid en avvägning mellan att bli klar med granskningen, så att ställföreträdaren kan få sitt arvode, och att begära in en komplettering. Verksamheten noterar att Länsstyrelsen inte finner att en bifogad lista med skulder är tillräckligt, utan att dessa ska skrivas in i räkningen av ställföreträdaren själv och tar med detta vid framtida bedömningar.

Kritik: Brister vid omprövning av förvaltarskap

En granskning av förvaltarskapet inleddes 2021, men handläggningen stannade av då förvaltaren inte inkom med begärda kompletteringar. Utifrån arbetsbelastningen med att granska årsräkningar under våren gjordes en preliminär bedömning att ingen förändring skulle ske. Det gjordes sedan en slutlig bedömning i ärendet i juni 2022 med samma resultat, varpå ärendet avslutades. Länsstyrelsen menar att det innebär att ingen granskning gjorts 2021. Den inleddes dock 2021 och avslutades under 2022.

Åtgärd: Utifrån kritiken ser förvaltningen anledning att tidigarelägga inledningen av granskningen av förvaltarskap i årshjulet för att undvika att den slutliga bedömningen drar ut över årsskiftet.

Kritik: Passiv ärendehandläggning

En förmyndare kom inte in med årsräkning, trots vitesföreläggande. Förmyndaren bokade in tid för besök för att få instruktioner om hur årsräkningen skulle fyllas i. Förmyndaren dök inte upp till inbokade besök vid upprepade tillfällen.

Åtgärd: Efter Länsstyrelsens inspektion har ansökan om utdömmande av vite gjorts till tingsrätten i enlighet med rutinen. Därefter har årsräkning för både 2021 och 2022 har inkommit.

Kritik: Bristande dokumentation

Ärendet rörde handläggningen av klagomål och byte av förvaltare där vissa uppgifter ska ha inhämtats muntligen men inte dokumenterats i akten.

Åtgärd: Förvaltningen delar Länsstyrelsens uppfattning att uppgifter som varit relevanta för verksamhetens hantering av ärendet ska dokumenteras, oavsett om dessa inhämtas muntligen. Verksamheten arbetar fortsatt med att höja kompetensnivån i denna fråga så att liknande misstag inte ska upprepas.

Kritiken för 2021 bör också ses i ljuset av att det under verksamhetsåret uppstod en vakans under flera månader. Det var även då som arbetet med att starta upp överförmyndarsamverkan tog stort utrymme och fokus, framför allt under hösten.

Förvaltningen vill samtidigt framhäva att Länsstyrelsen genom att ge kritik vid sin tillsyn bidrar till en ökad rättssäkerhet och likvärdighet i verksamheterna. Detta är en direkt konsekvens av att regeringen har ställt upp högre krav på Länsstyrelsen, som i sin tur ställer högre krav på överförmyndarna, som i sin tur ställer högre krav på ställföreträdarna. Allt detta gynnar i slutändan de huvudmän och omyndiga vars intressen överförmyndaren har i uppdrag att skydda. Det bidrar också till att uppmärksamma överförmyndarverksamheternas olika förutsättningar att bedriva en effektiv och rättssäker handläggning. Att kritiken belyser en i många kommuner eftersatt verksamhet kan ses som en viktig förutsättning för att frågorna ska få utrymme.

Sammantaget ser förvaltningen att de brister som Länsstyrelsen påpekat för verksamhetsåret i stort sett redan är åtgärdade, men kommer fortsätta arbeta aktivt för att utveckla verksamheten i en fortsatt positiv riktning.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden noterar Länsstyrelsens protokoll avseende inspektion av överförmyndarnämnden för verksamhetsåret 2021.

Bilagor

Protokoll från Inspektion av överförmyndarnämnden i Alingsås kommun år 2022, 2023-03-10

Beslutet ska skickas till

Överförmyndarsamverkan

Cecilia Knutsson
Stabschef

Linda Silander
Enhetschef

Cecilia Knutsson, Godkännare tjänsteskrivelse, 2023-03-28